

BELGA ESPERANTISTO

MONATA REVUO,

redaktata de Léon Champy, Fr. Schoofs, Van der Biest-Andelhof,
Jer. Van Laere kaj Oscar Van Schoor.

ABONPREZO :

Belglando . . . Fr. 4.— (Sm. 1.60)
 Eksterlando . . . Fr. 5.— (Sm. 2.—)
 Unu numero . . . Fr. 0.40 (Sm. 0.16)

Sekretariejo : 49, Kleine Beerstraat,
 (rue de la Petite Ourse), Antwerpen-
 Anvers.

Abonoj kaj Mensejoj : 20, Vondel-
 straat (rue Vondel), id.

Jurnaloj, broŝuroj, libroj : 26, Arend-
 straat (rue de l'Aigle), id.

*Nepruntataj manuskriptoj ne resendataj. — La Redakcio konservas por
 si la rajton bezoti laŭbezone la manuskriptojn.*

V^a Esperantista Kongreso

(Barcelono, 5-12 Sept. 1909)

FLORAJ LUDOJ

Illaĵ Majestaj Moŝtoj, la Gerêĝoj de Hispanujo.
ALFONSO XIII kaj **VICTORIA EUGENIA DE
 BATTENBERG**, aljugas premion da 250 pesetoj, por
 la jena temo : Monografio pri hispana pentristo.

—> <—

LA GEPATRAJ LINGVOJ KAJ ESPERANTO

Al la geanoj de la malgrandaj nacioj.

Kio estas la celo de la Esperantismo ? Fratigi la homaron, ĉu ne ? Tamen ĉar ni celas fariĝi « granda rondo familia, » ni tial tute ne devas forgesi la fontojn, el kiuj ni devenis. Ni povas forgesi, nek nian patrolandon, nek nian nacian historion. Ni devas konservi la prapatrajn tradiciojn ; antaŭ ĉio ni devas konservadi nian nacian lingvon. La nacia lingvo estas la aŭtentika titola dokumento de la nacia naskrajto, la plej bela ĉenero kiu kunligas nin kun la pasintajo.

Nu ! Ni konstatas ke la lingvoj de la grandaj landoj pli kaj pli minacadas la ekzistadon de tiuj de la malgrandaj nacioj. Tio ĉi okazadas ĉie. Do ni penu kaj penadu savi niajn

gepatrajn idiomojn : ni fariĝu fervoraj por ilin konservadi, kaj, kuniĝintaj kaj tiel plifortigitaj per nia kara Zamenhofa lingvo, ni nepre atingos nian celon, malgraŭ la malhelpaj aljetataj sur nian vojon.

Geidoj de la malgrandaj nacioj ! Eble inter vi mi trovos kelkajn sampensulojn : se jes, mi proponas al vi la jenon : Starigu ni per Esperanto tutmondan ligan por la defendo kaj la konservado de niaj minacataj lingvoj, kaj celante ĉi tion, kunvoku ni kunvenon dum la venonta kongreso en Barcelono.

Tiu ĉi ĝenerala ligo estos helpema ne nur al la diversaj naciaj lingvoj, sed ankaŭ altiros al Esperanto la atenton de multaj diverslandaj patriotoj kiuj laboradas por atingi la saman celon kiel ni. Ĝi (la Ligo) naskos reciprokan kaj utilan interŝanĝon de ideoj kaj emon de reciproka kuraĝigo, kiu siavice naskos ĉiam kreskantan senton de frateco inter la anoj de la malgrandaj nacioj kaj ankaŭ la senton ke, balante por la sama celo, ni havas la simpatian de la sampensuloj tra la mondo.

* * *

Mi speciale deziras paroli pri nia kara irlanda lingvo, sed eble miaj vortoj trafos ankaŭ kelkajn el la idoj de malgrandaj landoj.

Samlandanoj ! ni daŭrige imitu niajn praavojn ! Ni imitu ilian bonecon kaj saĝecon, ĉar ili estis sanktuloj kaj herooj. Sed kiuj montros ĉi tiun ekzemplon al vi ? La gefiloj de de Innisfail (1) ! Kiuj parolos al vi pri viaj praavoj ! Pri kio ili pensadis kaj faradis, pri kio ili serĉadis kaj sentadis ? Pri iliaj sanktaj kaj altaj kutimoj ? Kies estas la voĉo en la dezerto por rakonti al vi pri tiuj, kiuj servadis kaj amadis Dion kaj estis fidelaj en la antikvaj tempoj kiam la homoj noble pasigis la vivon ?

La voĉo de viaj praavoj mem paroladas al vi en la literaturo de Irlando, kiu vokas vin el ĉiu altejo kaj valetto, el ĉiu lago kaj rivero en Erin, (1) kies nomoj estas belaj, brilantaj per la magiaj nuancoj de la Gacla poezio, kaj svarmas kun memorindaj historiaĵoj pri batalo kaj festo. La sama voĉo ameme daŭradas kie la indaj kamparanoj de la Okcidento rakontadas la legendon, la historion aŭ la tradicion instruadon en la senornamaj hejmoj de Kerry kaj Konamara kaj malnova Tirkonel. Sed antaŭ ĉio tiu voĉo en la malnova lingvo mem — la Didonita esprimo de la irlanda koro, de la viglega irlanda animo !

Irlandanoj ! Patrino Erin deziras paroli kun siaj gefiloj ! Ŝi tute ne bezonas kaj ŝi ne toleras interpretanton. Ĉu decas ke estu interpretanto inter la Patrino kaj ŝiaj infanoj ?

PATRICK PARKER C. C.

Kilmeashal, Fergus Co. Wexford, IRLANDO.

(1) Innisfail kaj Erin estas nomoj poeziaj de Irlando.

Respondo al S^{ro} Swagers.

Mi dankas Sinjoron Swagers pro la ĝentileco de lia artikolo, sed mi petas permeson respondi kelkajn vortojn al la kritikoj, kiuj li faris pri mia cirkulero. La unua kritiko estas ĝusta ; efektive, mi dissendis en Eŭropo proksimume 1500 cirkulerojn, kaj ricevis aliĝojn nur de 3 Angloj, 1 Bohemo, 1 Bulgaro, 2 Danoj, 30 Francoj, 24 Germanoj, 2 Hispanoj, 2 Holandanoj, 2 Italoj, 1 Polo, 2 Rusoj ; sume 75. Tial ke por eldoni ĵurnalon nur 16 paĝan sen tro granda perdo de mono, mi bezonus 200 abonantojn, mi forlasis mian intencan. Estas iom domaĝe ; ĉar inter la respondintoj troviĝas konataj esperantistoj (inter ili 9 membroj de la L. K., kun kiuj diskutado estus fruktodona) ; sed tial ke mia projekto ne sukcesis, mi opinias ke mi ne havas rajton citi les ajn nomon. La 2^a 3^a kaj 4^a kritikoj ne akordigas kun la 1^a. Efektive, gazeto, kiun abonus 200-300 esperantaj diplomitoj, ne povas sen trograndigo esti nomata publika esperanta disputejo, kaj tial ke unu liberala ĵurnalo ne povas starigi, oni ne devas timi tiun multigaĝadon da disputaj organoj, ke la granda publiko sin amuzos pri tio.

S^{ro} Swagers diras ankaŭ ke ordinara samideano (nediplomita) okaze povas havi pli simplan, kaj praktikan ideon ol li. Sed nenio malhelpas ke tiu samideano konigu sian ideon en la ĵurnalo ; kaj la diplomitaj estas certe kapablaj ĝin juĝi, precipe post unujara uzado. Tial mi ne komprenas kial S^{ro} Swagers diras ke mia projekto ne estas sufiĉe ĝenerala. Laŭ mi, la nunan krizon naskis la fama frazo pri la fundamento « kiu devas resti severe netuŝebla, eĉ kune kun siaj eraroj. » Tiu frazo indignigis ĉiujn ilin, kiuj opinias ke nenio en la mondo povas ekskuzi nekorektadon de eraro ; kaj mi tre deziras ke fariĝu videbla ke ĝi ne plu ekzistas, kaj ke esperante, kial io ajn, estas plibonigebla. Kiamaniere evoluo, pri kiu oni teorie konsentas, povas efektiviĝi, ne rompante la necesan unuecon ? Ŝajnas al mi ke sola taŭgas la eksperimenta metodo, kiun mi proponis. Oni devas akcepti la nunan Akademion kiel regulantan de la lingvo. Estus danĝere postuli Akademion starigotan per votado. Efektive, oni ne povus rifuzi al estontaj esperantistoj rajton, kiun la nunaj estus ĝuintaj ; sekve ni estus altirataj al periodaj votadoj, kun ilia malbela sekvantaro da intrigaj kaj personaj atakoj. Baldaŭ la politiko sin intermiksos (kie ĝi nune ne sin ŝovas ?) kaj, plej malbona afero, internacia politiko, kie ŝovinismo ludos eble pereigan rolon. Do mi tute konsentas kun la lasta frazo de S^{ro} Swagers. Sed kiamaniere la Akademio povos kontentigi la progresulojn, se ĝi ne konas iliajn dezirojn, kaj se antaŭa praktika elprovo ne montris tiujn dezirojn akceptindajn ?

Nune la solaj mastroj de Esperanto estas la redaktistoj de l'ĉefaj esperantaj ĵurnaloj. Tro maljuna por min iluziivi, mi

longe hezitis antaŭ la perdo de tempo kaj de ĉmono ; kaj mi decidiĝis nur post forlaso de Esperanto de Belga Sonorilo, en kiu mi unue esperis. Kvankam mi ne sukcesis, mi ne bedaŭras mian penon. Eble la ideo, kiun mi unue flugigis, daŭrigos sian vojon piede, kaj estos sublevata de esperantisto pli konata ol mi, kiun mi, plezure, sekvos.

H. SENTIS,

Ni volonte konsentis publikigi la ĉi supran respondon de S^{ro} Sentis al S^{ro} Swagers.

Pri la subjekto pritraktrita de niaj ambaŭ samideanoj ni ricevis diversajn pliajn artikolojn, inter kiuj estas kelkaj tre ampleksaj. Ne povante esprimi ĉiujn, ni decidis fermi la diskutadon pri la demando : niaj estimataj korespondantoj bonvolu kompreni nian situacion kaj nian sintenadon.

B. E.

AMIKEJO⁽¹⁾

II — Kion ni celas. — Kion ni jam efektivigis.

Se vi memoras la pruvojn kiujn mi donis pri la trea internacieco, pri la favora kuŝeco kaj pri la speciala ĉarmeco de Neŭtra-Moresneto, vi trovos logika nian celon fari el ĝi ĉeestojn de Esperantistoj.

Tiel efika estas la forto de la projekto ke apenaŭ 7 monatoj estis pasintaj de ĝia elpensado, kaj jam multaj samideanoj kun iĝis en Neŭtra-Moresneto : ili venis el la plej diversaj landoj. Kiam vi, kara samideano, iras Amikejon, petu S^{ron} Schriewer, la tiean konsulon, ke li bonvolu rakonti al vi la strangan, aventurplenan vojaĝon de Anglo kiu, forlasinte sian patrujon por viziti Neŭtran-Moresneton, rondiradis ĝin mi ne scias kiom da horoj ne povante ĝin trovi. Li uzis pli da tempo ol por iri el Londono ĝis Aacheno. Mi mem tuj rakontus al vi la historion, se mi havus la talenton de S^{ro} Schriewer.

Same vi trovos logika nian celon fari el tiu ĉi lando *esperantan landon*. Kio estas esperanta lando ? Tio estas lando karakterizata per Esperanto tiel kiel industria lando estas lando karakterizata per industrio. Nu, vidu ĝis kiu grado Esperanto karakterizas Neŭtran-Moresneton. Se, laŭproporcie, tiom da fremdaj esperantistoj trapasus la grandan Germanujon, la grandan Francujon kiom la malgrandan, la naztukgrandan Moresneton, ili vojaĝus po milionoj. Se, laŭproporcie tiom da esperantistoj loĝus en la diversaj ŝtatoj kiom en Neŭtra-Moresneto, ili estus milionaj en Eŭropo, milionaj en Ameriko. En neniu lando la loĝantaro lernas tiom facile la neŭtran lingvon kiom en Neŭtra-Moresneto, ĉar tie ĉi la homoj, sciante la francan kaj la germanan lingvon, konas ĉiujn esperantistajn radikojn. Dum

en Belgujo, Germanujo, Anglujo kvazaŭ nur kleruloj parolas esperante, en Neŭtra-Moresneto ankaŭ fabriklaboristoj, kudristinoj parolas tiel. Unu vesperon de la laŝta Aŭgusto mi sekvadis straton de Amikejo. « Bonan tagon, » mi diris al du servistinoj starantaj antaŭ sia pordo. « Vi eraras, Sinjoro, » ili respondis, « oni devas diri bonan vesperon. » Jes, Neŭtra-Moresneto estas tre karakterizata per Esperanto : sur ĝiaj domoj aperas pli multaj verdaj ŝteloj ol plakoj de asekuro kontraŭ brulado.

Neŭtra-Moresneto estas esperanta lando, kial ne esperanta ŝtato ? Esperanta ŝtato estas ŝtato karakterizata per Esperanto ; nu, Neŭtra-Moresneto estas ŝtato, ĉar ĝi havas sian propran loĝaron, kaj tiu ŝtato estas esperanta.

Esperanta ĉeestejo, esperanta restadejo, esperanta laudo, esperanta ŝtato, Neŭtra-Moresneto estos tre utila por la Zamenhofa lingvo, ĉar ĝi tre facile iĝos esperanta Bajreŭt'o. Efektive per la festo de la 27^a de Decembro 1908 oni vidis kiom farebla estas la arango de neŭtralingva prezentado en la teatro de Amikejo. Tre ambicia certe ŝajnis la intenco realigi en Amikejo esperantistan Bajreŭt'on. Se la venontan Aŭguston ni estos tiom multaj en Amikejo kiom la lastan, kaj ludos komediojn kiel la 27 de Decembro, ni estos realigintaj modestan Bajreŭt'on. Pli malfrue, dum la granda antverpena esperantista kongreso, kiam samideanoj el ĉiuj partoj de la mondo vizitos Belgujon, ni efektivigos grandegan Bajreŭt'on. Ĉu ne vere, S^{ro} Van der Biest ? Vi, S^{ro} Balthazar, povas jam esperantigi la francan kanton Bèbert kiun vi artistege kantas, kaj multaj diverslandanoj aplaudos vin. Atendante ke ni havos operojn, ni jam havas por la komencanta Bajreŭt'o du himnojn de Amikejo, tiun de Fraŭlino Moreau kaj tiun de S^{ro} Peka-Keller.

Ĝis nun mi montris la taŭgecon de Amikejo *por Esperanto*, jen estas due la taŭgeco de Amikejo *per Esperanto*.

Esperanto estas necesa por internaciaj kongresoj. Dank'al U. E. A. kiu penadas krei rilatojn inter ĉiulandaj homoj, kiu interligas diversnaciajn komercistojn, diversnaciajn turistojn, ni aranĝos en Amikejo kongresojn de komercistoj, kongresojn de industriistoj, kongresojn de turistoj, sekve kongresojn de pacifistoj. Dank' al la donacema S^{ro} Schwob kiu volas elspezi kvin mil spemilojn en Amikejo pri aerveturado, ni starigos flugmaŝinajn konkursojn en tiu ĉi neŭtra krucvojo de la popoloj.

Ni celas multon por Esperanto kaj per Esperanto. Kion ni jam efektivigis tion mi diros la proksiman fojon.

GUSTAVE ROY.

Toulouse.

(1) Vidu la numeron de Novembro-Decembro 1908.

Por la Blinduloj lernemaj !

Antaŭ kelka tempo, la Protektanta Societo por Blinduloj en Antverpeno organizis festan kunvenon, dum kiu Pariza advokato faris impresigan paroladon pri la blinduloj. La parolanto estis bela, fortika, juna viro ; li pritraktis varme sian ŝatindan temon : Por la plibonigado de l' sorto de miaj blindaj fratoj !... Ĉar la fama oratoro estis blindulo, nome S^o Maurice De Saegher, doktoro pri leĝosciencoj. Naskita en Gento, li poste en Pariza instituto faris mirindajn studojn kaj fine akiris la diplomon de advokato. Ĉiujn siajn talentojn li nunc uzas por la plifeliĉigo de siaj blindaj fratoj. Mi ne intencas analizi lian rimarkindan paroladon, ĉiuj Antverpenaj ĵurnaloj detale kaj laŭde pri ĝi raportis kaj eĉ diskutis. Mi nur ĉerpas la jenon el « La Métropole » rilate al nia afero :

« La biblioteko por blinduloj estas nesufiĉe provizataj en Belgando : tamen alilande, sindonemaj gekopiistoj sin prezentas multnombre kaj entuziasme por ĉi tiu laborado facila, eĉ alloga kaj filantropie tre laŭdinda.... Pri tio ĉi, ni atentigas al la blinduloj la uzadon de *Esperanto*, kiu ebligas unuigi ĉiujn iliajn bibliotekojn kaj ege faciligi ilian rondiradon, igante ilin internaciajn. Ĉe la instituto de Woluwe St Lambert ekzistas sub la direktado de Frato Isodoro esperantista sekcio, kiu donas la plej bonajn rezultatojn. »

Ni aldonas ke ĉi tiuj junaj blinduloj plejkore ŝatas Esperanton. En la baldaŭ eldonota « Belga Esperantista Adresaro » de S^o Van Schoor oni atentu pri la blindaj ekslernantoj de Frato Isodoro, kiuj nun estas profesoroj, muzikistoj aŭ metiistoj : ĉiuj restas entuziasmaj esperantistoj, ĉar Esperanto estas senkontraŭdire la plej logika kaj taŭga ligilo inter diverslandaj blinduloj.

JER. V. L.

La voĉo de l'sonoriloj.

BAPTO.

— Ho vi ! Sonoriloj, tre gajaj vi estas !
 Ĉu himnon al Dio vi tiel aŭdigas !

Pro kio vi kantas ?

— De nova naskito ni kantas alvenon,
 Al nova kreito ni krias « Bonvenon, »
 Ĝi pace kreskadu ! Feliĉa ĝi vivu !

Ni kantu ! Ni kantu !

EDZIĜO.

— Ho vi ! Sonoriloj, tre ĝojaj vi ŝajnas,
 Belegajn ariojn vi ĉien eljetas !

Pro kio vi festas !

— De belvirtulino ni festas edziĝon,
 De ĉarma junulo ni gloras geiĝon .
 Jen amo ! Feliĉo ! — Kontento daŭradu !
 Ni festu ! Ni festu !

ALVOKO

— Ho vi ! Sonoriloj, koleron vi montras !
 Loĝantoj atentis ! Ĉu io okazas ?

Pro kio vi bruas ?

— Jen la malamikoj alpaŝas perfide,
 Kaj ili ekprovas nin kapti rapide !
 Ni ĉiuj pretiĝu ! Ni laŭte alvoku !
 Ni bruu ! Ni bruu !

MORTO

— Ho vi ! Sonoriloj, vi kvazaŭ kompatas
 Kaj tute funebre vi nun eksonoras !

Pro kio vi tintas !

— Je ĉerko enhavas plej dolĉan virinon,
 — Kaj ĉirkaŭ jen orfoj plorantaj patrinon
 Adiaŭ ! Infanoj priploru, memoru !
 Ni tintu ! Ni tintu !

AUG. ANDRÉ (Parizo.)

ESPERANTO FACILA

Kiam oni uzas la finaĵon *n*.

Sekve de la afabla letero de Fraŭlino Jozino, (vidu la lastan numeron de « Belga Esperantisto ») mi ricevis aron da poŝtendaĵoj de aliaj novaj kaj kuraĝaj Esperantistoj.

Male je mia unua korespondantino, kelkaj samideanoj ofte eraras pri la uzado de la akuzativa *n*. Ili humile konfesas, ke ili bedaŭrinde forgesis preskaŭ ĉion pri sia *nacilingva gramatiko*, ke ili do konas nek subjekton, nek objekton ! Ili petas min helpi ilin.

Plezure mi provos doni al ili kelkajn praktikajn konsilojn. Tamen oni bonvolu rimarki ke ne nia simpla lingvo Esperanto, sed la ĝenerala gramatika scienco necesigas tiun laboron.

Jen do la A B C pri la uzado de la akuzativa *n*.

A) — La tri ĉefaj demandoj.

1° Verbo ?

2° *Kiu* (aŭ *kio*) »... as ?

Subjekto, ĉiam sen finaĵo *n*.

3° Subjekto (ĵus trovita) + verbo... *kion* ? (aŭ : *kiun* ?)

Objekto, ĉiam kun finaĵo *n*.

Per ekzemplo vi tuj komprenos la valoron de tiuj 3 demandoj :

Hodiaŭ la poŝtisto aŭ poŝtiston alportis belaj vidkartoj aŭ belajn vidkartojn.

1° Kie estas la verbo? — *alportis*.

2° *Kiu* alportis?

La poŝtisto, — subjekto.

3° La poŝtisto alportis *kion*?

belajn vidkartojn, — objekto.

En estonto, faru tion pri ĉiu frazo. Sed ne forgesu ke :

a) kelkfoje la subjekto estas nur pensata, ekz. : Li petis min, montri al li la vojon (= ke *mi* montru...)

b) kelkfoje objekto ne ekzistas, (do vi havos neniun respondon pri la 3^a demando) ekz. : Tiuj oficistoj revenas de sia ofico.

B) — La direkteca *n*.

Uzu tiun *n* ĉe la nomo de persono, objekto aŭ loko, al kiu sin direktas, per prepozicio aŭ ne, la ago de la verbo. Ekz. :

Mi metas la manon (objekto) sur la tablon (la mano sin direktas al la tablo!) Ili sin jetis sur min. La soldatoj eniras (en) la grandan soldatejon.

Atentu! Tiu *n* sin prezentas pli malofte. Neniam uzu *n* post *al* kaj *ĝis* (kiuj jam sufiĉe esprimas la direkton) post *de*, *da*, *el*, *kun*, *per*, *por*, *pro*, *pri*, kaj aliaj prepozicioj, kiuj ne povas esprimi direkton al iu aŭ al io. Ekz. :

Mi iras al trinkejo. Tiuj komercaĵoj venas el ĉiuj landoj. Li faris tion per la mano. K. t. p.

C) — La komplementa *n*.

En tempaj, mezuraj kaj valoraj komplementoj, sen prepozicio, oni povas uzi klarecan *n*. Ekz. :

Mi venos ĉiun jaron; tiu tuko kostas du frankojn po unu metro; jaŭdon, la 1^{an} de Aprilo; k. t. p.

Tamen en tiuj komplementoj oni ankaŭ povas simple uzi la nedefinitan prepozicion *je* sen akuzativa *n*, aŭ sin esprimi adverbe. Ekz. : Mi venos je ĉiu jaro, ĉiujare... (Vidu la korektitan leteron de Jozino).

— Rimarku por faciligi vian taskon —

Escepte en supre montritaj komplementoj, neniam uzu la *n* ĵus antaŭ aŭ ĵus post verboj kiel *iĝi*, *esti*, *resti*, *alveni*, *halti*, *riposti*, *dormi*, *stari*, *sidi*, *kuŝi*, ĉar per tiuj verboj vi povas esprimi nek objekton (A) nek direkton (B). Ekz. : La ministro estas la amiko de la pentristo. Hieraŭ mia hundo kuŝis sur la strato.

* * *

Cu ĉiuj miaj gekorespondintoj bone komprenis la suprediritajn klarigojn? Ke ili do tuj ekzercu sin pri la malfacilaĵo per la aliaj artikoloj de tiu ĉi revuo. SKALDO.

HUMORAĴOJ

Dum la kalkulinstruado

Instruisto al siaj lernantoj. — Kiu el vi scias diri al mi, kion restas, se de unu entjero mi forprenas kvar kvaronojn?

Lernantoj. — ????

Instruisto. — Mi faros la demandon laŭ alia formo. Jen perziko. Mi dispecigas ĝin tiamaniere ke mi havu kvar egalajn partojn. Kio restos, post forpreno de la kvar partoj?

Lernantoj, hore. — La kerno, Sinjoro!

—o—

Novspecaj ŝuoj

— Mario, iru al mia ŝuisto kaj mendu por mi paron da solidaj ŝuoj. Diru ke li faru la ledplandojn el virinaj langoj, tiam ili estos neeluzebblaj.

— Jes, Sinjoro, kaj mi aldonos ke li faru la supraĵojn el viraj gorgoj. Tiam ili ne enŝorbos la akvon.

—o—

Skota sprito

— Promesu, Sandy, ke la tagon de mia enterigo, vi prenos kun vi mian patrinon en la unua veturilo.

La edzo silentis momenton, tiam, grandpene :

— Mi tion juris, li diris, kaj mi plenumos mian juron. Sed vi malbonigos mian tagon.

NEKROLOGIO

ABATO PELTIER,

† la 16^{an} de Februaro 1908.

Ne nur la Katolikoj, sed la tuta Esperantistaro funebras pro la morto de ABATO PELTIER, unu el la plej malnovaj kaj plej fervoraj propagandistoj de nia kara lingvo.

Li estis lerta kaj produktema verkisto kaj fondis dum la jaro 1903 la revuon «Espero Katolika», kiu havas abonantojn en 32 diversaj landoj kaj estis honorata de apostola beno de Lia Papa Moŝto Pio X, laŭ speciala indulto de la 27^a de Junio 1906.

Abato Peltier estis prezidanto de la katolika komitato dum la II^a esperantista kongreso en Genevo (1906) kaj predikis esperante tie. Bedaŭrinde grava kaj kruela malsano malhelpis al li prezidi la katolikan fakon en Kembriĝo (1907) kaj en Dresdeno (1908).

Dank' al lia inda karaktero, al lia intelekta supereco kaj nelacebla energio li havigis al la katol-kaj esperantistoj tre honoran kaj gravan lokon inter la rangoj de la internacia ka pacema armeo, kies celo estas la interfratiĝo de la homaro.

Nia bedaŭrata samideano estis esperantisto progresema sed ĉiam fidela. En la lasta letero, kiun li skribis al mi (la 20^{an} de Januaro 1909) li esprimis sian ĝojon pro la reapero de «Espero Katolika», kiun li komisiis al komitato internacia en Parizo. Li aldonis: «*Espero Katolika* uzadis ĉiam kaj ĉiam uzados nur la puran, Zamenhofan Esperanton.»

Mi ne havis la plezuron koni persone Abaton Peltier. Sed ni interkorespondis ofte dum pli ol du jaroj. Mi sentis por li la plej grandan admiron kaj fratan amon. Li estis vera kristano, larĝanima, nepre ortodoksa, sed tamen tre tolerema, zorgema por eltrovo ĉe la homoj tion kio unuigas, kaj eviti tion, kio disigas.

La vivo de Abato Peltier estis laŭdinda ekzemplo. Benata estu lia memoro!

AUSTIN RICHARDSON.

S^o J. MASSAU

Ni ekscias la morton (10^{an} de Februaro) de S^o J. Massau, profesoro ĉe la Universitato de Gento.

S^o J. Massau, kiu unue partoprenis en la Volapukista movado estis unu el la plej malnovaj esperantistoj de Belglando. Li akceptis antaŭ du jaroj honoran membrecon de la komitato de la Belga Ligo Esperantista.

Kvankam la respektinda mortinto malkaŝe aliĝis dum la lasta tempo al la reformemaj ideoj laŭ Ido, li tamen neniam rezignis la honoran membrecon iam prezentitan al li.

B. E. honoras la memoron de la granda scienculo kiun nia lando perdis, kaj prezentas respektplene al la funebranta familio de S^o Massau siajn sincerajn kondolencojn.

B. E.

Pri la lingvaj aŭ spritaj Ludoj

Samideanoj petis de mi klarigojn pri la proponitaj problemoj. Tre volonte mi faros tion ĉar mi deziras, ke multo da legantoj de nia kara revuo interesiĝu pri tiuj amuzajoj, kiuj estas samtempe tre utilaj. Por solvi tiajn demandojn, estas necese ofte tralegi la vortaron: tiel oni lernas aŭ memoras multajn vortojn; la propra senco de la afiksoj precizigas en la spirito.

Plie mi opinias, ke, por Esperantistoj izolitaj, la solvo de la problemoj estas alloga kaŭzo por zorgi pri Esperanto, kiun ili eble malzorgus pro manko de praktika utileco.

Metagramo konsistas el forpreno de unu litero, kiun oni anstataŭas per alia, por fari novan vorton. Ekz. *mono, bono-kono-sono.*

Notu, ke la forprenata litero devas ĉiam esti en la sama loko. Tiu-ĉi povas esti la unua, la dua, k. t. p. Ekz. *bono, bano-beno.* — *Karbo, kardo-karno-karto.*

La metagramo estas simpla aŭ duobla, k. t. p. Ekz. (simpla) bono-bano.

Ekz. (duobla): *Caro-celo.*

Ni parolos poste pri la interesaj ĉenoj da metagramoj.

Anagramo estas miksaĵo de donitaj literoj aŭ de la literoj de unu vorto, por formi novan, aŭ eĉ novajn vortojn. Ekz. la literoj *a-o-l-v* donos: *lavo-valo-vola-* — *Aglo* fariĝos *galo-lago.*

Per ebligi kaj faciligi la solvojn, oni donas kiel eble plej precizan difinon de ĉiu vorto, kiel oni povas vidi en la proponitaj problemoj.

Vortoj kvadrataj. — Oni pli korekte dirus: kvadrato metitaj aŭ aranĝitaj. Tiu tre alloga speco da problemoj konsistas el tio: prenu tiom da vortoj, kiom estas da literoj en unu el ili. Tiuj vortoj devos esti tiaj, ke oni povu ilin legi ĉu horizontale, ĉu vertikale.

Ekz. *a r a*
r o d
a d o

Vortoj triangulaj. — Tiuj ĉi similas al la kvadrataj. El la donitaj difinaĵoj, oni vidas, ĉu la triangulo komencas de la pinto aŭ de la fundamento. La pinto konsistas el unu litero; la fundamento el tiom, kiom estas da vortoj.

Plie, per tiuj difinaĵoj, oni vidas, ĉu la vortoj estas legeblaj horizontale kaj vertikale. (Tiam la pinta litero estas sama kiel la lasta de la fundamento, k. t. p.); ĉu la horizontalaj vortoj kaj la vertikalaj ne estas samaj. (Tiam oni devas doni difinaĵojn por ambaŭ direktoj.) Sinsekve kun la de mi proponitaj problemoj, mi donos la necesajn klarigojn kaj eĉ sebezone, figurojn, kiuj faciligos la serĉadon de la solvo.

E. V. HONINCKS.

PROBLEMOJ (tre facilaj)

1- Vortaj Kvadrataj.

(Ĉiun vorton oni povas legi ĉu horizontale, ĉu vertikale).
Marĉa birdo — Radiko de kreitajaro — Ekbatate — Dolĉaĵo (radiko) — Peceto de valora metalo.

2- Distrancitaj vortoj

(Kunmetu tiujn-ĉi tranĉojn da vortoj tiamaniere, ke vi legu trivortan frazon).

v — vo — iv — ng — ue — li — sp — ta — er — an.

3- Vortoj triangulaj.

Horizontale legu vortojn signifantajn : Vokalo — Prefikso — Peceto — Ejo — Kolektiĝo.

Vertikale ili donos : De mieldonanta insekto — Dezideratan metalon — Preskaŭ ekzistas en la semajna tagaro — Radiko de metalo — Vokalo.

PLANTANO.

Oni sendu la solvojn al S^{ro} Fr. Schoofs, sekretario de la Redakcio 49, Kleine Beerstraat, Antwerpen (49, rue de la P^{te} Ourse, Anvers). Prefere skribitajn sur poŝta karto.

En la lasta numero de la 1^a jarkolekto ni publikigos la nomojn de la solvintoj. Oni povas respondi pseŭdonime.

Belaj premioj estos aljuĝataj.

DIVERSAJ INFORMOJ

La ekzameno por la akiro de atesto pri profesora kapabl eco okazos dum la monato de Majo, verŝajne en Bruselo. La gekandidatoj estas petataj enskribiĝi ĉe la Prezidanto de la B. L. E., S^{ro} Van der Biest-Andelhof, 26, Arendstraat, Antwerpen (rue de Aigle, 26, Anvers).

— Samtempe estas rememorata ke la monologoj por la literatura konkurso estas atendataj je la sama adreso.

(Vidu la Februaran numeron de «Belga Esperantisto», paĝojn 75-76).

— Aĉetablaj ĉe S^{ro} O. Van Schoor, Vondelstraat, (rue Vondel) 20, Antwerpen (Anvers):

Esperantaj signoj (steletoj). Prezo 1 fr. — **Poŝtkartoj** kun la lasta portreto de D^{ro} Zamenhof. Prezo fr. 0.10.

Por ricevi poŝte la signojn kaj la portretojn sin turni al S^{ro} Fr. Schoofs, 49, Kleine Beerstraat, (Rue de la P^{te} Ourse), Antwerpen. Oni aldonu la monon.

— La **Ĉekbanko Esperantista** estas, post ekprovado de kelkaj monatoj definitive privedicita kaj praktikebla aranĝita. Adreso: Merton Abbey, London S. W.

— S^{ro} **James H. Waters**, 41, Alton S^{tr} Openshaw, Manchester, deziras korespondi kun kolombamanto.

— S^{ro} **Drudin**, ano de la Centra Konsilantaro de la « Société Française Esperanto Croix Rouge, » rue Tronche, 107, Lyon, deziras ekrilati kun belgaj societoj kiuj organizis esperantajn kursojn por geruĝkruculoj kaj sciigi adresojn de geruĝkruculoj aŭ almenaŭ tiujn de la estroj kaj profesoroj.

— **L'Informilo**, G. PERRIN, rue de Rome, CALAIS,

Le but de «L'Informilo» étant de faire connaître à peu de frais l'utilité et surtout les progrès de l'Esperanto à la masse intellectuelle, les groupes feront une excellente propagande en le faisant parvenir gratuitement en dehors de leurs sociétaires à M. M. les conseillers municipaux, médecins, avocats, officiers, exportateurs, aux membres de l'enseignement, aux journaux locaux, aux élèves ayant suivi ou suivant des cours, etc.

Ci-dessous les prix pour les groupes :

10 exemplaires . . .	Fr. 0.40	} Franco, Payable d'avance.
25 " . . .	0.80	
50 " . . .	1.50	
100 " . . .	2.50	
A partir de 200, le %.		2.00

— Dum la lasta kongreso de Esperantistoj en Dresdeno la diverslandaj kuracistoj organizis *Tutmondan Esperantan Kuracistan Asocion* (T. E. K. A.), celantan la praktikajn interrilatojn inter ĉiulandaj kolegoj.

Kiel oficialan organon la T. E. K. A. alprenis por 1909 la revuon «Voĉo de Kuracistoj».

La malgranda kotizaĵo, kiun pagos ĉiu membro (5 fr == 2 Sm), entenata la abonpreco de la ĵurnalo, estos multoble kompensata per la utilo, kiun certigas al li la unuigo inter la anoj de T. E. K. A.

Estis elektitaj, kiel prezidanto : Prof. DOR (Lyon) ; vicprezidantoj : D^{ro} MYRS (Altona), WHITAKER (Liverpool); sekretario : D-ro W. ROBIN (Varsovio); kasisto : Prof. SOULIER (Lyon); konsuloj : en Francujo D-roj VALLIENNE kaj ARTIGUES ; en Rusujo D-ro ŠIDLOVSKI kaj KABANOV ; en Aŭstrujo D-ro SKALKOWSKI ; en Germanujo D-ro MYRS ; en Polujo D-roj KRUKOWSKI kaj LEON ZAMENHOF ; en Anglujo D-ro LEGGE ; en Svedujo D-ro KRUKORTZ ; en Hispanujo D-ro ROGELIO PÉREZ DOMINGO, Huérmecas ; en Kanado (Ameriko) D-ro BROSSARD, Laprairie ; en Belgujo D-ro W. BROECKAERT.

Kiel honoran prezidanton oni elektis unuvoĉe D-ron L. L. ZAMENHOF.

La esperantistaj kuracistoj estas petataj aliĝi al la Asocio, kaj sendi ĉiujn sciigojn al D^{ro} W. Broeckaert 14, Lange Beeldekensstraat, Antwerpen 14, Longue rue des Images, Anvers).

— **Internacia instituto de Esperanto**. Antaŭ du jaroj estas fondita Internacia Instituto de Esperanto, esperantia entrepreno, (Parizo—Londono—Berlino—Nov-Iorko), por la instruado de la internacia lingvo de D^{ro} Zamenhof al ĉiuj popoloj.

Pri tiu instituto ni ricevis cirkuleron enhavantan la nomaron de la Helpa Konsilantaro kaj de la Direkcio, kaj ĉiujn sciigojn pri ĝia celo kaj funkciado.

Ĉar tiu cirkulero estas tro ampleksa por esti enpresata en «Belga Esperantisto» ni konsilas al nia legantaro kiu interesigas pri la afero, peti ĝin al la Centra Sekretariejo : 19, Pont d'Arve, GENEVO (Svislando) aŭ al S^{ro} Karl Schriewer, internacia libristo en MORESNET-NEUTRA, (Belga-Germana Landlimo).

Grava Sciigo.

Internacia Esperantista farmaciista asocio.

Ni petas ĉiujn esperantistajn ĵurnalojn kaj revuojn ke ili bonvolu enpresigi kiel eble plej baldaŭ la jenan sciigon.

La 21^{an} de Aŭgusto 1908, en Dresdeno, dum la kvara Esperanta kongreso, kelkaj farmaciistoj el diversaj landoj fondis la **Internacian Esperantistan Farmaciistan Asocion** (I. E. F. A.). La celo de tiu asocio estas favori ĉiujn interrilatojn profesiajn, sociajn, sciencajn, kaj aliajn, inter la farmaciistoj de la tuta mondo. Kiam la nombro de la anoj estos sufiĉe granda, oni povos eldoni internacian revuon tutmondan, esperante redaktata. Ni insiste petas ĉiujn farmaciistojn enskribiĝi kiel ano, doni al ni la nomojn de la esperantistaj kunfratoj kiujn ili konas, kaj enpresigi la nunan sciigon, en nacia lingvo tradukita, en sian nacian farmaciaĵan ĵurnalon.

La aneco estas senpaga : nur tiuj kiuj volas pagi kotiz
ajon por helpi la disvastigadon de nia ideo inter farmaciistoj
povas sendi monsumon laŭvolan.

Oni sendu ĉiujn sciigojn al la sekretario de la I. E. F. A.
Oscar Van Schoor, farmaciisto, Vondelstraat, 20, Antwerpen,
Belgujo.

Specimenaj numeroj de «Belga Esperantisto».

Por ricevi specimenajn numerojn de «Belga Esperantisto»
oni estas petata antaŭsendi la prezon, montratan sur la unua
kovrila folio. Por la eksterlando : du respondkuponojn da 25
centimoj.

BELGA KRONIKO

ANTVERPENO. La lokaj jurnaloj *Handelsblad, la Métropole* kaj *Volks-
tribunaal* publikigis dum la lasta tempo tre interesajn kaj favorajn artikolojn
pri Esperanto.

— **Antverpena Grupo Esperantista.** Intima festo kunigis je Sabato
la 24^a de Aprilo la membrojn de tiu agema grupo en la festosalono de
la « Taverné Royale ». Kvankam la instruado estas finita, la esperanta vivo
ne estingas ĉe la grupanoj. La kunvenoj daŭrigos dum la somero, kaj
belaj ekskursoj estos organizataj.

— **La Verda Stelo.** La vigla grupo « Verda Stelo » malfermas somer-
ajn kursojn.

La kurso per flandra lingvo okazos ĉiujauĝe, je la 8 1/2^a vespere,
komencante de la 22^a de Aprilo. — tiu per franca lingvo ĉiumarde, je la
sama horo, komencante de la 27^a.

La instruado estos donata en la komunuma lernejo n° 16, Groot-
straat, (rue du Grand Chien), pri kiu la grupo senpage disponas, laŭ
bonvola permeso de la Urbeŝtato.

De 1906 la Antverpena Urbeŝtato donas ĉiujaran helpmonon al la
supre cititaj grupoj : 300 frankojn al la A. G. E., 200 frankojn al la V. S.
Laŭdinda ekzemplo por aliaj urboj !

BERCHEM'O. — En la salono de la kafejo « Limburgia » okazis, la
5^{an} de Aprilo, la ĝenerala jarkunveno de la Berchema Grupo. La festa
parto estis tre bela kaj multege interesis la ĉeestantojn, dank'al la kun-
helpo de la Berchema Mandolina Klubo sub la direkto de Majstro J. Benoit,
kaj de aliaj tre lertaj kaj tre spertaj samideanoj.

La simpatisa prezidanto, S^{ro} Profesoro Havermans, esperante ka
flandre, dankis la kunlaborantojn de la festo, kaj ankaŭ la samideanojn
de aliaj grupoj kiuj venis por doni al la Berchemanoj la pruvon de frateco
kaj de sindonemo al la esperantista idealo. La festo treege sukcesis kaj ni
certe kredas ke tiu sukceso baldaŭ okazigas grandan revivigon kaj reflori-
gon de nia frata grupo en Berchem'o.

BEYNE-HEUZAY. La 13^{an} de Marto okazis la unua ĝenerala ĉiujara
kunveno de la juna sed agema grupo « Antaŭen ».

De nun, la komitato estas kunmetita tiele :

Prezidanto : D^{ro} H. Dupont ; Vic-Prezidanto ; S^{ro} H. Bihain ; Sekre-
tario, S^{ro} A. Piron ; Kasisto : S^{ro} Henri Dupont ; Bibliotekistino : F^{ino} M.
Piron ; Komisarioroj : S^{ro} A. Paquay kaj J. Albert.

Oni plezurege konstatis la antaŭen marŝadon de l' grupo kaj samtempe
la bonan staton de la kaso. Dum la lasta jaro la grupo organizis du kurs-
ojn ; la unua, instruita de F^{ino} Piron, kunigis 14 knabinojn, la dua, instruita
de D^{ro} Dupont, kalkulis 25 lernantojn.

GENTO. Ĝis nun la Gentanoj ŝajnis tute senatentaj pri Esperanto,
kvankam tiu urbo enhavas multe da unuopaj esperantistoj ; ekzistis nek
grupo, nek esperantistaj kunvenoj.

Kelkaj samideanoj celantaj la partoprenon de siaj samurbanoj en la
esperantista movado organizis, la 7^{an} de tiu ĉi monato, kunvenon kun parol-
ado pri Esperanto en la salono de la « Hôtel des mille colonnes », apud
la ĉefa staciomo, kaj starigis grupon. La parolinto estis S^{ro} Van der Biest-
Andelhof, prezidanto de la Belga Ligo Esperantista. Atendante pliajn detal-
ojn pri la afero, B. E. bondeziras tutkore sukceson al siaj Gentaj amikoj
kaj esperas, ke post nelonge ili okupos honoran rangon en la belga esper-
antistaro.

LIEGÔ. La loka jurnalo « La Meuse » publikigis dum la Marta monata
du tre legindajn artikolojn pri Esperanto,

MARIABURG'O La gasttablo organizita de la « Verda Flago »
tre bone prosperas. Oni kunvenas ĉiujauĝe, je la 8^a vespere (Kie ?)
La grupanoj tre fervora ĉeestas kaj jam tre flue interparolas esperante.
La « Verda Flago » post nelonge starigos novan grupon en Eekeren.

ST GILLES apud Bruselo. Nia lerta kaj fervora samideano, S^{ro} Ver-
banck, sukcesis fondi esperantistan grupon en tiu grava antaŭurbo de Brus-
selo. La 27^{an} de Februaro nia amiko Abato Richardson tie faris tre inte-
resan paroladon. Koran bonvenon kaj longan vivadon B. E. deziras al la
nova societo !

VERVIER'S. Nova Grupo. De kelkaj monatoj, kvindeko da junuloj
membroj de la sobresocieto « la Socia Feliĉo », studadas Esperanton.

La nova grupo plej fervore kaj entuziasme daŭrigas sian lernadon ;
ĝia agado certe bone utilis al la disvastigado de nia kara lingvo inter
la anoj de tiu grava sobresocieto.

— **Esperantista Grupo.** Tiu anaro inde solenis la tri Reĝojfeston
per gaja amika kunveno.

La oficiala himno « L'Espero », are kantita, malfermis kaj finis la feston,
Talentaj gemuzikistoj kaj gekantistoj, eĉ diverslandaj, aplaudigis sin ; spe-
ciale devas esti citata tre bela esperanta literaturaĵo, legita de sia aŭtoro,
S^{ro} F. R.

Tiu bela festo ege sukcesis. La partopreaintoj konservos pri ĝi la plej
agrablan memoron.

OSCAR VAN SCHOOR.

Het Esperanto in den Vreemde

FRANKRIJK. — Het laatste
nummer der « *Gazete oficiala* » ver-
meldt op 5^{en} Maart het bestaan van
317 steden met esperantische con-
sulaten, 129 beroepsverenigingen,
1327 groepen en 83 tijdschriften ; de
overeenkomstige cijfers op 5^{en} Januari
waren 303, 131, 1242 en 78.

— Het Esperanto maakt grooten
voortgang in het Leger en bij het
Rode Kruis. Te Beauvais geeft
luitenant Bayol eenen leergang bij
den « Bond der Fransche Vrouwen » ;
te Laval onderscheiden zich kapitein
Barraud van het 124de Inf. reg.
en de reserve-luitenant Blangarin ;
te Lyon maakt kapitein Drudin een
werkzame propaganda ; te Hyères
geeft de soldaat Georges Mallet van
het 2° koloniaal reg. eenen leergang
aan 25 zijner kamaraden ; te Dijon
geeft Dr Blanc onderwijs in Esper-
anto in het Soldatenhuis.

L'Esperanto à l'Etranger

FRANCE. Le dernier numero de
la « *Gazete oficiala* » mentionne
l'existence au 5 mars de 317 villes
où existent des consulats esperan-
tistes, 129 unions professionnelles,
1327 groupes et 83 revues ; les chiffres
correspondants au 5 janvier étaient
303, 131, 1242 et 78.

— L'Esperanto fait un grand progrès
à l'Armée et à la Croix-Rouge. A
Beauvais le lieutenant Bayol donne
un cours à l'« Association des
Femmes françaises » ; à Laval se
distinguent le capitaine Barraud du
124me rég. d'inf. et le lieutenant de
réserve Blangarin ; à Lyon le capi-
taine Drudin fait une propagande
active ; à Hyères le soldat Georges
Mallet du 22me rég. colonial donne
un cours à 25 de ses camarades ; à
Dijon le Dr Blanc enseigne l'Esper-
anto au « Foyer du soldat, »

Parijs. — Merkwaaardig is het aan te stippen dat het Esperanto ingang genomen heeft bij den intellectueelen kring « le Lotus », waar Mevr. de Barones de Mênil eenen leergang geeft. Het Esperanto wordt ook onderwezen bij de Fransche maatschappij voor de studie der psychische wetenschappen; de leeraar is de heer Chaigneau.

Limoges en Le Puy-en-Velay. — Beide steden schenken aan hunne esperantische groep een jaarlijksche toelage van 100 frank.

Nice. — De esperantisten dier stad hebben deelgenomen aan de wereld-befaamde vastenavondfeesten. Zij behaalden eenen der eerste prijzen met hunnen prachtig wit-groen versierden overvloedig gesterneden wagen, waarvan de meeste dagbladen der streek eene fotografie opnamen.

Aan de duizenden bloemtuien die zij het publiek hebben toegeworpen hadden onze vrienden propagandadruksels gevoegd.

Esperantisten, vreest niet de volksfeesten uwer streek te benuttigen.

Condé. — Het jaarlijksch congres der departementen Nord, Pas-de-Calais en Somme, zal plaats hebben op Zondag 25^{en} Juni en niet op 11^{en} Juni, zooals eerst aangekondigd werd. Plaatsgebrek belet ons in dit nummer het programma dezer feestelijke bijeenkomst op te nemen. De congresskaart kost 5 frank: men kan zich van nu afaan laten inschrijven bij den secretaris der groep van Condé, den heer V. Mannevy, Luitenant bij het 127^{en} infanterie regiment.

Bourges. — De esperantisten dezer stad hebben theeverenigingen ingericht, hetgeen de dames toelaat, werkzamer deel te nemen aan onze beweging.

Een navolgingswaardig voorbeeld!
NEDERLAND. — In den Haag ontwerpen de plaatselijke overheden maatregelen om het Esperanto bij de politie in te voeren als internationale taal voor den dienst der inrichtingen. In Dresden, Wenen, Budapest, Stockholm, Kopenhagen, Parijs en Barcelona zijn talrijke politieagenten, die Esperanto spreken en de groene ster als erkenningstecken dragen.

Wanneer zullen wij dit in de groote Belgische steden hebben?

DUITSCHLAND. — De overgroote uitbreiding, die het Esperanto na het Dresdeener congres in Duitschland genomen heeft blijkt niet alleen uit het ontstaan van vele nieuwe groepen (thans ongeveer 140) in alle steden des lands, maar vooral uit het krachtig leven dier vereenigingen, die talrijke, welbezochte leergangen inrichten en hunne leden vergastten op allerlei

Paris. — Il est digne d'être remarqué que l'Esperanto a fait son entrée au cercle intellectuel « le Lotus », ou Mme la Baronne de Mênil donne un cours. L'Esperanto est également enseigné à la société française d'étude des phénomènes psychiques; le professeur est M. Chaigneau.

Limoges et Le Puy-en-Velay. — Ces deux villes accordent à leur groupe espérantiste une subvention annuelle de 100 francs.

Nice. Les espérantistes de cette ville ont pris part aux fêtes carnavalesques universellement célèbres. Ils ont remporté un des premiers prix avec leur magnifique char orné de vert et de blanc, abondamment étoilé, dont la plupart des journaux ont publié une reproduction photographique.

Aux milliers de bouquets qu'ils ont jetés au public, ils avaient attaché des imprimés de propagande.

Espérantistes, ne craignez pas de tirer partie des fêtes populaires de votre région!

Condé. — Le congrès annuel des départements du Nord, du Pas-de-Calais et de la Somme aura lieu le dimanche 25 juillet et non le 11 juin, comme on l'avait d'abord annoncé. Le manque de place nous empêche d'insérer dans le présent numéro le programme de cette réunion festive. La carte de congressiste coûte 5 francs; dès maintenant on peut se faire inscrire chez le secrétaire du groupe de Condé, M. V. Mannevy, lieutenant au 127^{en} régiment d'infanterie.

Bourges. — Nos amis de cette ville ont organisé des thés espérantistes, ce qui permet aux dames de prendre une part plus active à notre mouvement.

Un exemple à imiter!
PAYS BAS. — Les autorités locales de la Haye projettent des mesures pour introduire l'Esperanto à la police, où il servira de langue internationale au service des renseignements. A Dresde, Vienne, Budapest, Stockholm, Copenhague, Paris et Barcelone il y a de nombreux agents de police qui parlent l'Esperanto et qui portent l'étoile verte distinctive.

A quand le tour des grandes villes belges?

ALLEMAGNE. — L'énorme extension que l'Esperanto a prise en Allemagne après le congrès de Dresde ne se montre non seulement par l'éclosion de beaucoup de nouveaux groupes (pour le moment plus de 140) dans toutes les villes du pays, mais surtout par la vie puissante de ces associations, qui organiseront des leçons bien fréquentées et offriront

feesten. Ook de algemeene inrichting wordt wel bewerkt. In December 1908 werd te Königsberg de Bond der Oost-Duitsche groepen gesticht en op 24 Januari 1909 te Lüneburg de Noord-Westelijke Bond, tusschen afgevaardigden uit Altona, Hamburg, Lübeck, Braunschweig, Hannover, Bremen, Kiel en Oldenburg. De werkzaamheden worden verdeeld tusschen de groepen van Braunschweig, Hannover en Lübeck.

De stichting dezer bonden zal machtig bijdragen tot doelmatige medewerking en propaganda in het Duitse Rijk. (*)

Verenens worden gesticht de Beiersche Bond (Augsburg, 7^{en} Maart), de Zuid-Westelijke Bond (Frankfort, 7^{en} Maart) en de Rijnbond (Keulen, zelfden dag.)

Plaatsruimte verhindert ons de bijzonderheden op te nemen die onze briefwisselaar ons toezendt over den vooruitgang van het Esperanto geheel Duitschland door, en de kronijk van « Germania Esperantisto » te benuttigen, die zeer rijk en lezenswaard is.

Het 4^{en} Duitsch esperantisch congres zal zeer belangrijk wezen. Het zal gehouden worden te Gotha van den 20^{en} tot den 23^{en} Mei. Z. D. H. Karl-Eduard, hertog van Saksen-Koburg-Gotha heeft het Eere-Protectoraat van het congres aangenomen. Deze nieuwe proef der hooge gunst van een Duitsch staatshoofd heeft voor onze zaak een groote beteekenis en strekt haar tot machtige aanmoediging.

VEREENIGD KONINKRIJK — Zooals in de Lente overvloed van bloemknoppen een goed voor teeken is van een rijken bloemenooft in den Zomer, zoo beloven ook de veelvuldige voordrachten een nieuwen bloei der esperantische beweging in het Vereenigd-Koninkrijk. Welgelukte voordrachten hadden plaats te Cambridge, Manchester, Milton-under-Winchwood, Southport, Northampton, Norwich, Redhill, Sheffield, St Helens en Peeble (Schotland).

Nieuwe groepen werden gesticht te Londen (Charing Cross's a Grupo en die van Northern Polytechnic), te Exeter, Torquay, Stoke, Millwall, St Helens en Portsmouth; van deze laatste heeft Dr Zamenhof het eere-voorzitterschap aanvaard.

De ijverige kluchtzanger Harrison werft veel nieuwe aanhangers voor het Esperanto; te Loughton, Birmingham en Wakefield richtte hij welgelukte concert-voordrachten in.

Overal gaat men voort met feestverenigingen onder de esperantisten in te richten.

(*) Volgens eene briefwisseling van den heer W. A. V.

à leurs membres toutes sortes de fêtes. Le travail général est du reste bien organisé. En décembre 1908 fut fondé à Königsberg la ligue des groupes du Nord-Est, et le 24 janvier 1909 à Lüneburg la Ligue Nord-Occidentale, par des délégués d'Altona, Hamburg, Lübeck, Braunschweig, Hanovre, Brème, Kiel et Oldenburg. Les travaux sont partagés entre les groupes de Braunschweig, Hanovre et Lübeck.

L'organisation de ces ligues contribuera puissamment à une collaboration et une propagande efficaces dans l'empire germanique. (*)

De même furent fondées la Ligue bavaroise (Augsbourg, le 6 mars), la Ligue Sud-Occidentale (Frankfort, le 7 mars) et la Ligue rhénane (Cologne, même date).

Le manque d'espace nous empêche d'utiliser tous les détails transmis par notre correspondant sur le progrès de l'Esperanto à travers toute l'Allemagne; de même nous ne pouvons utiliser la dernière chronique de « Germania Esperantisto », qui est très fournie et très intéressante.

— Le 4^{en} congres espérantiste allemand sera très intéressant. Il sera tenu à Gotha du 20 au 23 mai. S. A. S. Karl-Eduard, duc de Saxe-Cobourg-Gotha, a accepté d'en être le Haut-Protecteur; cette nouvelle marque de haute faveur de la part d'un chef d'état allemand a une grande signification pour notre cause et lui sert de puissant encouragement.

ROYAUME UNI. — Comme pendant le printemps l'abondance de bourgeons est de bon augure pour une riche moisson de fleurs en été, de même les nombreuses conférences promettent une abondante floraison de notre mouvement esperantiste dans le Royaume-Uni. Des conférences très réussies ont eu lieu à Cambridge, Manchester, Milton-under-Winchwood, Southport, Northampton, Norwich, Redhill, Sheffield, St Helens et Peeble (Ecosse).

De nouveaux groupes furent fondés à Londres (Charing-Cross's a Grupo et celui de Northern Polytechnic.) à Exeter, Torquay, Stoke, Millwall, St Helens et Portsmouth; de ce dernier le Dr Zamenhof a bien voulu accepter la présidence d'honneur.

Le dévoué chanteur comique Harrison gagne beaucoup d'adeptes à l'Esperanto; il a organisé des conférences-concerts très réussies à Loughton à Birmingham et à Wakefield.

Partout on continue à organiser des fêtes espérantistes dans les groupes.

(*) D'après une correspondance de Mr. W. A. V.

OOSTENRIJK. — De Oostenrijk-
sche Esperantische Bond heeft een
verzoekschrift gericht aan den Min-
ster van Spoorwegen ten einde te
bekomen dat plakbrieven in Esperanto
in de voornaamste statiën aan de
esperantische reizigers inlichtingen
mogen verstrekken; dat het Staats-
bestuur reisguiden in Esperanto
uitgeve en dat degenen die naar Esperan-
tische congressen reizen, eene
prijzvermindering ophet Oostenrijksch
spoorwegnet zouden genieten. De
Bond zou kosteloze leergangen in-
richten voor al de bedienden die
met het publiek in aanraking komen
zoals statieverstern, treinwachters
portiers, enz. Een examen, onder
toezicht van eenen ambtenaar van
het Ministerie, zou het welgelukken
van deze leergangen bewijzen.

Groote vooruitgang van onze zaak
in Weenen, Graz, (waar een belangrijke
esperantische tentoonstelling plaats
heeft), in Praag, Gmunden, Gleichen-
berg, Warnsdorf, enz.

ZWITSERLAND. — Met goed-
keuring van den heer Ed. Quartier-la
Tente, bestuurder van het Openbaar
onderwijs, wordt bij de Staatsnor-
maalschool een leergang van Esperanto
gegeven door den heer Jean Wenger.

NORWEGEN. Sedert 1° Januari
bezitten de esperantisten van dit land
een eigen orgaan « Norvega Esperanta
Gazeto, » onder redactie van den
heer Thomsen.

Hartelijk welkom en lang leven aan
onzen nieuwen confrater.

PORTUGAAL. — Een land te
meer waar het Esperanto toeneemt :
onze vrienden hebben er het tijdschrift
« Portugala Revuo » gesticht en maken
een doelmatige propaganda te Porto,
Lissabon, Evora, Portel, Arcos en
Funchal (Madeira), waar voordrachten
gegeven werden en welbezochte
leergangen bestaan.

BULGARIE. — « Lumo » het orgaan
van den Bulgaarschen Esperantischen
Bond is opnieuw verscheen; ook werd
in dit land een fonds van Bulgaarsche
uitgevers ingericht.

Te Pirdop werd, na de sluiting van
een esperantischen leergang gegeven
door onzen briefwisselaar, den heer
Krestanoff, de esperantische groep
« Antaŭen » gesticht. De jonge maats-
chappij heeft eene leeskamer; de boek-
bewaarder is Mej. M. Canova.

In het kort zal de Bulgaarsche bond
een esperantische tentoonstelling
openen.

SAMOS. — In dit eiland, dat deel-
maakt van de Sporaden groep en zich
dicht bij de kust van Anatolië bevindt
schijnt het Esperanto zeer bloeiend
te zijn. Het landje — het vaderland
van Pythagoras — is slechts 468 Km²
groot en bevat eene bevolking van
60.000 inwoners; het heeft eene zelf-
standig bestuur, maar is schatplichtig

AUTRICHE. — La Ligue Espé-
rantiste Autrichienne vient d'adresser
au Ministre des Chemins de fer une
pétition aux fins d'obtenir dans les
gares importantes des affiches en
Esperanto qui puissent donner des ren-
seignements aux voyageurs espéran-
tistes; que le Gouvernement publie
des livrets guides en Esperanto et
qu'un rabais soit accordé sur le réseau
autrichien à ceux qui se rendent aux
congrès espérantistes. La Ligue or-
ganiserait des cours gratuits pour
tous les employés qui sont en rapport
avec le public, tels que chefs de
gare, gardes-convoi, portiers etc. Un
examen, sous le contrôle d'un fonc-
tionnaire du ministère, prouverait le
succès de ces cours.

Grand progrès de notre cause à
Vienne, Graz (ou a lieu une expo-
sition espérantiste), Prague, Gmunden,
Gleichenberg, Warnsdorf, etc.

SUISSE. — Un cours d'Esperanto
est donné à l'École normale de l'Etat
par M. Jean Wenger, avec l'approbation
de M. Ed. Quartier-la Tente, directeur
de l'Instruction Publique.

NORVÈGE. — Depuis le 1er janvier
les espérantistes de ce pays ont leur
organe à eux « Norvega Esperantista
Gazeto, » sous la rédaction de M.
Thomsen.

Cordiale bienvenue et longue vie
à notre nouveau confrère!

PORTUGAL. — Un pays de plus
où l'Esperanto est en progrès : nos
amis y ont fondé la revue « Portugala
Revuo » et y font une propagande
active à Porto, Lisbonne, Evora,
Portel, Arcos et Funchal (Madère)
où ils ont organisé des conférences et
où existent des groupes bien fréquentés

BULGARIE. — « Lumo » l'organe
de la Ligue Espérantiste Bulgare,
vient de réapparaître; on a également
organisé dans ce pays un fonds d'édi-
teurs espérantistes bulgares.

A Pirdop, après la fermeture du
cours donné par notre correspondant
M. Krestanoff a été fondé le groupe
« Antaŭen ». La jeune société a un
cabinet de lecture; la bibliothécaire
est Mlle M. Canova.

Sous peu la ligue bulgare ouvrira
une exposition espérantiste.

SAMOS. — Dans cette île, qui fait
partie du groupe des Sporades et
qui se trouve près de la côte d'Anato-
lie, l'Esperanto paraît être très floris-
sant. Le petit pays — la patrie de
Pythagore — n'a qu'une superficie de
468 Km², et loge une population de
60.000 habitants; il a un gouvernement
autonome, mais il est tribulaire de la

van Turkijë. De prins Andrea Kopas-
sis is eerevoorzitter der groep, die
tot orgaan heeft « Greklingva Esperan-
tano ». Het laatste nummer van
dit tijdschrift bevat het relaas van een
prachtig esperantisch feest, dat op 4°
Februari in het stedelijk theater ge-
geven werd in tegenwoordigheid van
den Prins en heel de Samos'sche aristo-
cratie. Onder de namen van degenen
die er eea werkzaam deel aan namen
merken wij die van Mej. Johani-
dis, dochter van den burgemeester en
Mejuffers Mainetti, dochters van den
consul van België.

Hartelijke gelukwensen aan onze
verre vrienden!

CHILI. — Dank aan den ijver en
de santheid van onze samideanoj Ipolito
Kontreras, Aug. Biaut, José Novoa
Orellana (Chili), Sa Vianna (Brésil)
et Claro Dassen (Argentine), délé-
gués au Congrès Scientifique Pana-
méricain (Santiago 25 Dec. - 5 Jan.) is
aldaar eenstemmig de wasch uit-
gebracht dat de internationale weten-
schappelijke congressen het Esperanto
als officiele taal aannemen; dat al de
wetenschappelijke boeken in het Esperan-
to, nevens de nationale taal zouden
opgesteld worden, en dat al de vertegen-
woordigde bonden bij hun Staatsbestuur
zouden aandringen, opdat het Esperanto
in de scholen van allerlei graad
onderwisen worde.

Plaatsruimte verhindert ons nog
verder uit te weiden over den voor-
uitgang van het Esperanto in Rusland,
Spanje, Mexico, Brazilië, Vereenigde
Staten van Amerika, China, Cuba,
Indië, Australië.

Men ziet het, dat zelfs tot bij onze
Antipoden esperantisten gevonden
worden, die voor onze taal propa-
ganda maken, en deze voor de meest
verschillende doeleinden gebruiken.

OSCAR VAN SCHOOR.

Turquie. Le prince Andrea Kopassis est
président d'honneur du groupe qui a
son organe propre « Greklingva Esperan-
tano ». Le dernier numéro de cette
revue contient une relation d'une
superbe fête espérantiste, donnée le 4
février dernier au théâtre municipal
en présence du Prince et de toute
l'aristocratie samosienne. Parmi les
noms des personnes qui y ont pris
une part active nous remarquons ceux
de Mlle Johandis, fille du bourg-
estre et Mlle Mainetti, filles du
consul de Belgique.

Félicitations sincères à nos amis
lointains!

CHILI. — Grâce au zèle et à la
tenacité de nos samideanoj Ipolito
Kontreras, Aug. Biaut, José Novoa
Orellana (Chili), Sa Vianna (Brésil)
et Claro Dassen (Argentine), délé-
gués au Congrès Scientifique Pana-
méricain (Santiago, 25 dec.-5 janv.),
a été adopté par le Congrès à l'una-
nimité le vœu que les congrès scien-
tifiques adoptent l'Esperanto comme
langue officielle; que tous les livres
scientifiques soient composés en Esperan-
to en outre de la langue nationale,
et que tous les pays représentés fassent
des instances auprès de leurs gouver-
nements pour que l'Esperanto soit
introduit dans les établissements scolar-
es de tous les degrés.

Le manque d'espace nous empêche
de nous étendre plus longuement sur
les progrès de l'Esperanto en Russie,
en Espagne, au Mexique, au Brésil, aux
Etats-Unis, en Chine, à l'île de Cuba,
aux Indes, en Australie.

On le voit, il n'est pas jusqu'aux
Antipodes qu'on ne trouve des es-
perantistes, qui font propagande en
faveur de notre langue et l'utilisent
pour les buts les plus variés.

BIBLIOGRAFIO

« Belga Esperantisto » nur recenzas la verkoja senditajn al ĝi en du ekzempleroj. (Adreso: Arendstraat, 26, Antwerpen.)

I. Presa Esperantista Societo, rue Lacépède 33, Paris,
kaj **Librairie de l'Esperant**, rue Montmartre 15, Paris.

HIMNO ESPERO, melodio por Soprano aŭ Tenoro, paroloj
de D^{ro} L. L. ZAMENHOF, muziko de HENRI DE COPPET. Senra-
bata prezo: fr. 1.50.

Jen nova muziko por la esperantista himno « l'Espero. »
La muzikajo de S^{ro} de Coppet, marŝe verkita, estas unu
el la plej bonaj de la esperantista aro. Ĝi bone taŭgus por esti
kantata ĥore. La fortepiana akompanado estas tre zorge farita.
Unuvorte, tre rekomendinda verketo. D^{ro} VILHELMO.

II. Librairie Hachette et Cie, Boulevard Saint Germain Paris.

Cours méthodique d'Espéranto. Thèmes (15×22), VI+132 pages et *Versions* (15×22), VII+132 pages, chaque ouvrage : fr. 1.20.

Ces deux livres s'adressent aux espérantistes qui ont déjà étudié un livre élémentaire. Ils leur permettront de se perfectionner dans la connaissance de l'Espéranto et de traduire correctement les nuances les plus délicates de la langue française.

Ces ouvrages répondent à un réel besoin et beaucoup d'espérantistes retireront un grand avantage en les étudiant.

Il est à espérer que les auteurs fassent paraître bientôt un « Corrigé » de ces excellents manuels.

L'exécution matérielle de ces deux traités fait honneur à la maison Hachette et Cie; la modicité de leur prix engagera tous les espérantistes à se les procurer.

III. Eldonejo de J. Van Hille-De Backer,

Zirkstraat, 35, Antwerpen.

La ĉiutaga Vivo, esperanta metodo, verkita de Prof^o FR. SWAGERS kaj AD. FINET. (12×18), 128 paĝoj. Prezo : 1 fr.

Mi ne bezonas fari novan laŭdon por tiu bone konata kaj nun ĉie uzata verko. Mi nur citu la fakton, ke la sukceso atingita de tiu paroliga metodo, ne nur en Belgujo kaj Francujo, sed ankaŭ en Anglujo, Germanujo kaj eĉ en... Usono, devigis la viglajn aŭtorojn publikigi, krom *dua* ordinara eldono, kun francaj kaj flandraj klarigoj (pr. 1 fr.) *specialan* eksterlandan eldonon, kun anglaj kaj germanaj klarigoj (pr. 1/2 Sm. = 1 sh. = 1 Mk). La nomoj de la lertaj kunhelpantoj, S^o H. CLEGG, el Londono, kaj W. A. VOGLER, el Hamburgo, estas sufiĉa garantio, ke tiu eksterlanda eldono ankaŭ renkontos ĉie triumfan akcepton.

IV. Boekhandel H. Honig, te Utrecht.

Woordenboek Esperanto-Hollandsch, samengesteld door de Rotterdamse Esperantisten Vereeniging « Merkurio » (11×17), 261 bladzijden. Prijs gl. 1.25 = 1 Sm.

Met vreugde begroet ik de verschijning van dit werkje, dat geroepen is om aan vele Belgische esperantisten groote diensten te bewijzen.

Het is bewerkt in den aard van het « Wörterbuch Esperanto-Deutsch » door Hermann Jürgensen, en overtreft in groote mate het « Dictionnaire Esperanto-Français » door L. de Beaufront, dat hier te lande bijna uitsluitend gebezigt wordt.

Tot proeve der bewerking van het besproken boek diene : *Parol-i*, spreken. — *Parol-o*, woord (vgl. *vorto*, *diro*, *esprimi*). — *Parol-ado*, rede, voordracht. — *Parol-e*, mondelings. — *Parol-ema*, spraakzaam. — *Parol-ejo*, spreekkamer,

spreekplaats. — *Parol-anto*, spreker, redenaar. — *Parol-isto*, (beroeps) redenaar. — *Ventro-parol-isto*, buikspreker... enz.

Het werkje verdient terecht een groote verspreiding en ik beveel het met de grootste overtuiging mijn esperantische taalgenooten aan. Met ongeduld zie ik het gedeelte Nederlandsch-Espéranto te gemoet, dat in het voorbericht van het onderhavig boek wordt aangekondigd.

De samenstellers gelieven mij evenwel te veroorloven eenige bedenkingen over hun werk in het midden te brengen.

Vooreerst de titel Esperanto-**Hollandsch** is niet van aard om de Vlamingen te bevredigen, wier moedertaal dezelfde is als die, welke aan de overzijde onzer Noordergrens gesproken wordt. Waarom het woord **Nederlandsch** niet gekozen, dat in ons land aangenomen is en hetwelk ook voor de Hollanders passend is?

Verder bemerk ik in het werk vele woorden, die wel is waar onberispelijk Nederlandsch zijn, maar die in België of wel in 't geheel niet, of wel zeer weinig gebruikt worden. Graag hadde ik nevens het woord door mijn Hollandsche taalbroeders gebezigt ook datgene gezien, hetwelk — met evenveel recht — bij ons in zwang is.

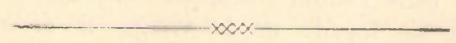
Aldus zou volgens mij het werkje eene verdienste te meer gehad hebben, ware bij het « Hollandsch » woord, ook het « Vlaamsche » gevoegd geworden, dat ik hier onderlijn.

Antrakso, miltvuur, *zevenoog*. **Arbusto**, heester, *struik*. — **Beko**, snavel, *bek*. — **Fusteno**, bombazijn, *diemit*. — **Kanabo**, hennep, *kemp*. — **Ilekso**, steekpalm, *hulst*. — **Koljungo**, haam, *gareel*. — **Ŝraubó**, schroef, *vijs*. — **Telero**, bord, *telloor*, enz.

Hier en daar bemerk ik daarenboven een esperantisch woord, met welks vertaling ik niet kan instemmen. **Anapesto** is in het Nederlandsch *anapest*, *achterlange voet*. *Versvoet* is de algemeene naam, die eveneens past voor **troŭeo**, **iambo**, **daktilo**, en **amfibrahó**. De vertaling van **grio** is *gort*, in Noord-Nederland *grut*; *gerst* is **hordeo**. Voor **frandi** wordt opgegeven *smokkelen* in plaats van *snoepen*; *smokkelen* is **kontrabandi**.

In dien aard heb ik nog enkele aantekeningen opgenomen; indien het hem mocht aangenaam wezen ben ik gaarne bereid die langs een anderen weg aan den uitgever te laten toekomen, eventueel voor een volgende uitgave.

AMATUS.

LITERATURA PARTO

MAJSTRO HUYGHE

DE

ROSALIE LOVELING

Majstro Huyghe kutimis sidi dimanĉe antaŭ sia malalta tableto, kopiante el korna inkujo per ansera plumo fragmentojn de libro, kiun la kampgardisto havigis al li. Estis verko pri Napoleono kaj el tiu li transskribis tion, kion li volis memori. Kiam aperis la vespera krepusko, kaj kiam li jam estis proksimiginta sian tableton apud la fenestron, li relegis tion, kion li estis transskribinta, neniam forgesante aldoni malsupre de la folio la daton kaj sian nomon. Tiun li skribis elegante, per grandaj literoj, kaj ĉirkaŭis ĝin per ĉiuspecaj spiralajoj. Fine li metis la folion apud la multnombrajn aliajn en la tirkeston de sia ŝranketo, li faris ankoraŭ promenadon aŭ kuniĝis kun sia tuta juna anaro antaŭ sia pordo, kie li denove ekrakontadis. Beatrico ankaŭ atente aŭskultis, kvankam ŝi ĝin aŭdis jam multfoje.

Okazis ankaŭ, — sed tio estis nur malofte, kaj pri tio li devis esti speciale bonhumora, ke li iris en la ĉambron por preni sian malnovan violonon kaj ekludis: li eĉ preskaŭ estis forgesinta kiel li ĝin lernis. Resonis dolĉe kaj iom melankolie en la vespera trankvileco.

Diversfoje ili tie restis sidantaj, ĝis malfruiĝis kaj malvarmetiĝis, kaj la malrapidaj batoj de la preĝeja sonorilo trafis lian aŭdadon, dum de tempo al tempo vesperto preterflugetis aŭ longflugilaj hirundoj kolektiĝis ĉirkaŭ la ardeza tegmento de la preĝeja turo.

IV.

Ili iam estis havintaj filon; sed malofte ili parolis pri li. La vilaĝanoj ne diris pri li multan bonon: li estis tro dorlotita infano, malseriozulo, kiu volis vivi kvazaŭ sinjoro, kaj kiu estis oficisto ĉe la notario kiam li ankoraŭ loĝis kun siaj gepatroj; la aliaj junuloj neniam estis lin ŝatintaj. Ĉe siaj gepatroj estis ne eble ke li malbonfaru: Majstro Huyghe ĉiam estis revinta iom grandan por li, kaj tiuj, kiuj estis konintaj lin, ankoraŭ rakontis kiel Beatrico sekvis lin per siaj rigardoj, kiam li eliris dimanĉe, tion longe kiom ŝi povis lin vidi.

Li ankaŭ estis estinta fiŝkaptisto kaj ĉasoŝtelisto. Dum la lastaj jaroj de sia loĝado en la vilaĝo li estis havinta ĉasproceson, kiu estis kostinta multe da mono al Majstro Huyghe; estis de tiam, ke la maljunulo tie malriĉiĝis; ĉar Beatrico havis monon, kiam ili edziĝis.

Nune la filo de longe estis foririnta al Ameriko aŭ Australio, oni ne estis certa pri tio: li subite estis malaperinta. Kelkaj personoj diris, ke nevole li okazigis akcidenton kaj ili supozigis ke nokte, dum la mallumo, li estis mortpafinta almozulon kaj poste forkurinta; sed tio ne estis verŝajna, neniam oni estis trovinta tian almozulon. Aliaj pretendis ke li estis kulpigita pri skribfalsajo ĉe sia mastro sed ke tiu ĉi, pro respekto al la patro ne estis volinta malhelpi al lia forkuro; rilate al la notario, tiu ĉi ne donis klarigojn pri tio: oni ne sciis, kio estis kaŭza sub tio.

La kamparanoj ankoraŭ multfoje tion priparolis inter si; sed neniu estus riskinta demandi Majstron Huyghe kio okazis al Evaristo.

La maljunulo tion ne sciis mem: li neniam plu estis aŭdinta pri li. La lasta letero ricevita de li estis skribita duon da horoj antaŭ lia enŝipiĝo.

La plej malgranda dubo ne povis ekzisti: Evaristo de multaj jaroj mortis, sed Beatrico diris al Majstro Huyghe ke oni tamen ne havas certecon pri tio, kaj ke li povas ankoraŭ reveni.

V.

Tiamaniere ambaŭ gemaljunuloj daŭrigis vivadi, kun sia espero kaj sia timo, ĉar sen espero oni ne vivas. Ili ĉiam esperis, ke Evaristo iam revenos. Kiom longe oni povas nei al si ke oni perdis iun, oni tion faras; kvankam ĉiu kredis ke la filo de Majstro Huyghe estas mortinta, li ne estis forgesita de siaj gepatroj kaj ankoraŭ atendata hejme.

Ilia timo estis la malriĉulejo; ĝi estis ankoraŭ des pli granda, ĉar ili ne povis ĝin konfesi. Tiel ofte okazas, ke oni montras al iu savtabulon, kaj li tiun konsideras precize kvazaŭ rifon, kiu lin tute dispremos.

Ankaŭ la kampgardisto, kiu bone sciis, ke Majstro Huyghe kaj lia edzino ekmalriĉiĝas, kun ili parolis por ke ili iru en la malriĉulejon. Li diris al ili, ke ĉiuj estas tie tre bone prizorgataj kaj tre kontentaj: la Vilaĝestro estis suflorinta tion al li.

Estas strange: ekzistas homoj, kiuj bonvole faras al iu servon, kiu lin malĝojigas, kaj tia estis la Vilaĝestro. Li do senĉese prezentis al Majstro Huyghe akcepton en la malriĉulejo: la maljunulo devus esti dankema al li pro tio, ĉar ĉiuj ne sukcesis esti akceptataj en ĝi; sed li ĉiam iĝis malgaja ĉiufoje, kiam oni parolis al li pri tio. Li sentis ke li estas minacata de tiu malbono, kaj tamen li volis tion kiel eble plej longtempe prokrasti.

Nur tiam, kiam oni provas elŝiri arbuston, oni eksentas kiel fortike la radikoj estas fiksita, kaj nun, kiam li estis perdonta sian hejmeton, Majstro Huyghe ekvidis, kiom li estas ligita al ĝi.

Bedaŭrinde estis, ke Beatrico ege malfortigis : ŝi estis kelkajn jarojn pli aĝa ol li, kaj ĉiuvintre malsanema. Ŝi devas havi fortikigantan nutradon, diris la kuracisto, kaj tial eble la Vilaĝestro insistis por akcepti ambaŭ en la malriĉulejo. Li sciis ke Majstro Huyghe preskaŭ nenion plu perlaboris, kaj ke la maljuna virino suferis mizeron. « Tiuj homoj ne volas esti helpataj », li diris al siaj infanoj ; kaj tamen, ĉu ne estis li, kiu volis depreni al ili la lastan aĵon, kiun ili posedis : ilian propran hejmon, ilian kampon kaj ilian intimecon ?

Malriĉa homo ne povas konfesi ke li havas timegon pri la malriĉulejo aŭ la malsanulejo : tion cetere ne konfesis Majstro Huyghe ; li dankis la Vilaĝestron pro lia propono sed li prokrastis ankoraŭ ĝin akcepti. Li estis firme decidinta ke Beatrico ne eniros tien ; ĉar ŝi estis malsana kaj li sciis ke ŝi pro tio mortus.

« Mi ne bezonas mian ŝranketon, » li diris al la kampgardisto, kiu estis edziĝonta, ekzistas enmasonita ŝranketo en mia domo. » La kampgardisto estis bonkora : li komprenis lin kaj pagis al li por ĝi pli ol ĝi valoris. Vespere li venis por forpreni ĝin, por ke neniu vidu tion. Estis kvazaŭ ĉerko kiu estis forportita el la dometo. Beatrico estis ĝin kunalportinta kiam ŝi edziniĝis.

Majstro Huyghe prenis sian pakon da plenskribitaj folioj kaj metis ĝin en skatolon sur la kamenplaton. Beatrico dormis ; ŝi estis tre malsana ; ŝi ne sciis ke la ŝranketo estas vendita, sed Majstro Huyghe bezonis monon. Apud la pordo li retenis lin per lia tuniko kaj mallaŭte demandis lin : « Sed, se okaze, tio eble ja povas esti, mia filo revenus kaj havus iom da mono, vi bonvolus revendi al mi la ŝranketon, ĉu ne ? »

— « Jes, » diris la kampgardisto, kaj premis lian manon.

VI.

Kelkajn semajnojn poste mortis Beatrico. Majstro Huyghe estis tutkore kontenta, tial ke li ŝin konservis ĝis la fino kaj tial ke ŝi ne mortis en la hospitalo. Sajnis al li ke devis esti estinta por ŝi konsolo, ke sur sia mortlito ŝi vidadis ĉiujn objektojn, kiujn ŝi kutime vidis, ke ŝi aŭdis la horloĝon kies frapon ŝi konis, kaj ke ŝi havis ĉirkaŭ sia lito la tapetojn kun la vinberaroj kaj la infanoj ludantaj kun granda hundo, kiuj estis presitaj sur ili. « Mi tamen sukcesis, » li pensis. Estis venko gajnita de la maljuna militisto !

Kun la atabla permeso de F^{ino} VIRGINIE LOVELING,
esperantigis

(Daŭrigota)

AMATUS.